

Lena Kaev
Utvärderare

2014-01-17

Utvärdering av sfi i Stockholms stad hösten 2013

Hösten 2013 genomfördes **korta endagsåterbesök** på följande sfi-enheter på entreprenad: AcadeMedia/Eductus, Folkuniversitetet, InfoKomp och Omsorgslyftet i Älvsjö. Ansvarig kommunal rektor för entreprenaderna på SFI Stockholm var medbedömare. Återbesöken har gjorts ett drygt år efter den veckolånga grundutvärderingen. Många utbildningsföretag har omorganiserats under tiden, och återbesöken har ibland i hög grad tjänat som en påminnelse om behovet av kontinuitet i skolutvecklingsarbetet.

Egenregins sfi-verksamhet på SFI Västerort, SFI Söderort och SIFA var under hösten 2013 föremål för en mer omfattande **grundutvärdering med en veckas utvärderingsbesök** på respektive skola. Rektorerna på dessa skolor var medbedömare på kollegans skola, vilket är ett helt nytt sätt att arbeta på med utvärdering. Förhoppningen har varit att den här arbetsmodellen kan bidra till att ge ökad insikt i den egna verksamheten genom att spegla den i kollegans problem och glädjeämnen men också till att öka förståelsen för kollegans verksamheter och därmed även leda till ökat samarbete mellan egenregins enheter. Den här typen av kollegial utvärdering hoppas jag att arbetsmarknadsförvaltningen kommer att utvärdera och vidareutveckla, eftersom jag själv tror mycket på den här typen av kollegieutvärdering som grund för skolutveckling. För att den här formen av utvärdering ska fungera gäller det att rektorer och lärare arbetar prestigelöst och vågar öppna sin verksamhet för en kollega, något som jag tycker har fungerat väldigt bra i höstens utvärderingar.

Här nedan följer en kort sammanfattning av erfarenheterna från höstens utvärderingsarbete inom sfi, såväl grundutvärdering som återbesök. Redovisningen ger en generell lägesbeskrivning för kvaliteten baserad på höstens utvärderingar. För närmare detaljer hänvisas till rapporterna från respektive skola.

Kvalitet, ledning, styrning

Kvalitetsarbetet har oftast förbättrats i skolorna/företagen. Man har bättre ”koll på läget” vad gäller de egna resultaten, både betyg och andra typer av mätningar, och redovisar dessa i olika typer av dokument. Det är positivt att lärarna ofta är involverade i arbetet, men skolornas analyser kunde vara bättre. Det återstår också att stärka systematiken i kvalitetsarbetet och att involvera eleverna mer. Ledningen har bytts i flera av de enheter där vi har gjort återbesök, och de var således återigen i ett uppbyggnadsskede vilket tar mycket tid och kraft. De enheter vi besökte i höstas var dock på god väg att stärka sitt ledningsarbete och eftersträfvade att skapa goda rutiner för mötesstrukturen på skolan. Det pedagogiska ledarskapet är något som de flesta enheter vill prioritera, men det blir ändå inte alltid av att ge utrymme i ledarens almanacka för det. För en skola hade det tagit flera år innan man börjat tillämpa lektionsbesök för den som är utbildningsansvarig. Över huvud taget är det fortfarande inte alltid tydligt i entreprenaderna vad den som är utbildningsansvarig har skyldighet att själv utföra; det uppstod ibland diskussion om i vilken utsträckning den som är utbildningsansvarig kan delegera till någon annan att genomföra exempelvis lektionsbesök eller att diskutera studieresultat och betygssättning. I entreprenaderna har annars den kommunala rektors roll blivit tydligare.

Kunskaper, utveckling och lärande

Elevernas lärande är fortfarande väldigt beroende av vilken lärare som finns i klassrummet. Duktiga lärare förmår att utmana eleven på rätt nivå och att göra undervisningen omväxlande och flexibel, medan andra lärare inte har den förmågan i lika hög grad utan skulle behöva mer stöd och hjälp av utbildningsansvarig, erfaren kollega eller kommunens rektor. Generellt är eleverna tacksamma över den hjälp de får av lärarna. Användningen av IT-stöd varierar också mellan enheterna. I de fall skolorna har kopplat sin sfi-undervisning till ett speciellt yrkesområde så uppskattas det mycket av eleverna, framför allt när eleverna får delta i undervisning eller studiebesök direkt kopplat till målyrket. De flesta skolor har byggt upp en form av stödverksamhet för de elever som har behov av extra stöd och hjälp. Kunskaperna hos eleverna om kursmål och kunskapskrav för att nå olika betygsssteg är dock mycket begränsade. I en del fall känner eleverna inte alls till målstyrningen och betygssystemet. Det märks att lärarna har jobbat en del med detta, men fortfarande är det en del lärare som inte har anammat innebörden av kursmål och hur detta kan kommuniceras till eleverna. Några lärare ger till och med uttryck för åsikten att nuvarande betygssystem inte passar för sfi och att det inte går att tillämpa inom sfi. Den individuella studieplanen är generellt sett ett stort förbättringsområde i hela sfi. De nya nationella styrdokumentet kräver att individuella studieplaner ska upprättas för varje elev, men skolorna tycker det är svårt att finna bra former för detta och när det eventuellt sker så avser studieplanen oftast enbart en planering för sfi, inte en mer långsiktig individuell planering av studierna så som avsikten är. Skolorna har blivit duktiga på att följa upp kunskapsresultaten på gruppnivå och att följa upp eventuell diskrepans mellan kursbetyg och resultat på nationella proven.

Bedömning och betygssättning

Här har det skett en förbättring när man ser på återbesöken, och det märks överlag att alla skolor har jobbat med detta område och försökt att sätta sig in i det nya betygssystemet. Man har haft olika kompetensutvecklingsinsatser och diskuterat med andra skolor inom koncernen/egenregion och på så sätt försökt att tränga närmare in i det nya betygssystemet. I sin iver att göra det hela så rättssäkert som möjligt kan det ibland bli så att bedömningen och betygssättningsarbetet kan ta för stor del av undervisningstiden i anspråk med olika förtester och liknande, vilket rektor/utbildningsansvarig får se upp med. De flesta skolor har bra system för anmälan till nationella provet och för rättning i lärargruppen.

Kontinuerlig individuell återkoppling till eleverna om studieprogression är ett område som skolorna behöver arbeta vidare med; ibland menar lärarna att det tar för mycket tid och att de inte hinner med det medan vissa lärare har funnit bra former för att kunna ge individuell feedback till eleverna.

Normer och värden

Planer mot diskriminering och kränkande behandling, tidigare benämnd likabehandlingsplan, har de flesta skolor tagit fram. Det varierar dock i vilken utsträckning som eleverna varit medskapande i arbetet, liksom att det varierar i vilken grad eleverna känner till att dessa planer finns. Dock menar eleverna generellt sett att det är lugnt i skolan och att det råder respekt mellan elever och mellan elever och lärare.

Kartläggning av incidenter och en framåtsyftande plan baserad på en sådan kartläggning är något som kan förbättras på flera enheter. En skola som besöktes hade problem med gäng som höll till utanför skolan och som ibland besvärade lärare och elever, men den skolan har nu flyttat sin verksamhet. Vid besökstillfället hade skolan, i likhet med många andra skolor, inte arbetat särskilt mycket med förebyggande trygghetsarbete i sin plan vilket är viktigt att göra på alla enheter – man vet aldrig när det kan komma att behöva tillämpas.

Umeå 17 januari 2014

Lena Kaev

Utvärderare